

USAID
ВІД АМЕРИКАНСЬКОГО НАРОДУ

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ
СПІЛЬНИМИ ЗУСИЛЛЯМИ

№173 серпень-вересень 2020

Директор видання
Маргарита Юрченко

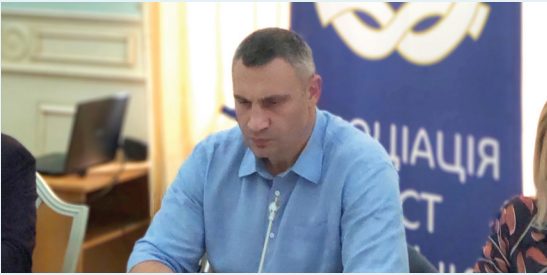
вул. Січових Стрільців, 73, 11 поверх
Київ, 04053
тел. (44) 486 2878
(44) 486 2812

АСОЦІАЦІЯ МІСТ УКРАЇНИ

ЧИТАЙТЕ В НОМЕРІ:

АМУ: хроніка, події, коментарі

В.Кличко: Завдяки єдиній принциповій позиції Асоціації міст України вдалося зберегти понад 135 мільярдів гривень для наших громад

27 серпня у Києві відбулося засідання Правління АМУ

стор. 3

ПУЛЬС РЕФОРМ

О.Слобожан: Після місцевих виборів потрібно буде зафіксувати, як змінилася ситуація щодо реалізації гендерної політики на місцевому рівні

АМУ презентувала в Українському кризовому медіа-центрі результати опитування з гендерної політики представників міських, селищних та сільських рад

стор. 14

Життя українських громад

Київ, Дніпро, Запоріжжя, Полтава, Тернопіль, Харків, Баранівка, Медведівська громада, Щирецька громада, Костянтинівська громада

стор. 9

Місцеве самоврядування за кордоном

Досвід європейських міст

Еспоо, Фінляндія
Левен, Бельгія
Тілбург, Нідерланди
Ясси, Румунія

стор. 29

Консультації спеціалістів

Роз'яснює Аналітичний центр АМУ:
Запитання та відповіді щодо організації та проведення місцевих виборів – 2020

стор. 22

Актуальна тема

Реорганізація ДАБІ по-тихому
Стаття у «Дзеркалі тижня»

стор. 32

www.auc.org.ua

Видання здійснене в рамках Проекту USAID ПУЛЬС, який Асоціація міст України впроваджує за підтримки Агентства США з міжнародного розвитку. Впровадження проекту стало можливим завдяки підтримці американського народу, здійсненій через Агентство США з міжнародного розвитку. Зміст не обов'язково відображає думку USAID або Уряду США.

Асоціація міст України презентує:

Видання підготовлене АМУ в рамках проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС).

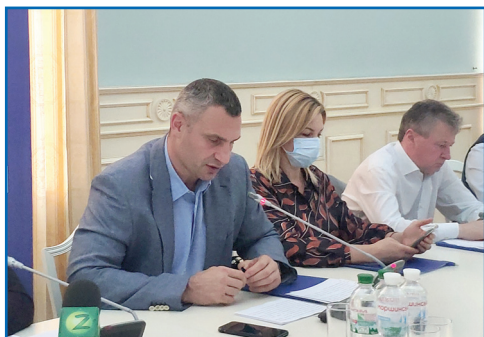
Публікація, що демонструє позитивний вплив реформ на життя людей та розвиток громад, буде корисною практикам місцевого самоврядування, медіа-спільноті та усім зацікавленим у темі реформування місцевого самоврядування. Ця добірка, до якої увійшли 105 успішних історій, включає також приклади вдалих рішень громад щодо протидії поширенню коронавірусу, розробки програм виходу з кризи та підтримки місцевого бізнесу.

В Україні завершено процес укрупнення громад і після місцевих виборів 25 жовтня, які пройдуть на новій територіальній основі, нові громади житимуть за новими правилами. Реформованим органам місцевого самоврядування буде потрібно навчитися ефективно розпоряджатися отриманими ресурсами, щоб забезпечити якісні публічні послуги для своїх жителів. Правильні та виважені рішення стануть запорукою успішного розвитку територій та покращення якості життя людей. Переконалися, що досвід об'єднаних громад-першопроходців, який АМУ публікує у Книгах успіхів, стане корисним прикладом. Адже вони першими, завдяки реформі місцевого самоврядування та територіальної організації влади, що тривала п'ять років, відчували можливість самостійно управляти своїм життям і творили великі та маленькі історії успіхів, - написав у передмові **Олександр Слобожан**, Виконавчий директор Асоціації міст України

Попередні випуски КНИГИ УСПІХІВ та інші видання АМУ доступні на сайті Асоціації www.auc.org.ua у розділі БІБЛІОТЕКА

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ БЮДЖЕТНОГО ПРОЦЕСУ 2021 РОКУ ОБГОВОРИЛИ НА ЗАСІДАННІ ПРАВЛІННЯ АМУ

27 серпня відбулося засідання Правління Асоціації міст України, у якому взяли участь 32 міських, селищних, сільських голів, а також радник Голови АМУ з муніципальних питань Оксана Продан.

Голова АМУ **В.Кличко**, відкриваючи засідання, зазначив, що місцеве самоврядування взяло на себе основний тягар відповідальності за протидію поширенню коронавірусу. «COVID-19 створив нові виклики для світу, України і для Асоціації. Кожен з нас - мерів - знає, що місцеве самоврядування взяло на себе основний тягар відповідальності за протидію поширенню коронавірусної хвороби. В цей же час, уряд всіляко намагався наповнити

спеціальний фонд за рахунок місцевих бюджетів. І тільки завдяки нашій єдиній принциповій позиції Асоціації міст України вдалося зберегти понад 135 млрд для наших громад», - сказав Віталій Кличко.

Окрім того, за словами В.Кличка, Асоціація першою ініціювала і домоглася якнайшвидшого ухвалення законодавчих змін, необхідних для оперативного і ефективного реагування на ситуацію, пов'язану з пандемією. Зокрема, АМУ розробила зміни до Закону про місцеве самоврядування, що дали можливість радам працювати в умовах карантину в дистанційному форматі та ухвалювати важливі для захисту здоров'я і життя людей рішення.

На розгляд Правління АМУ було винесено питання про актуальні проблеми бюджетного процесу 2021 року, про законопроект щодо розпорядження землями комунальної власності (№3801), про тиск правоохоронних органів на місцеве самоврядування, а також організаційні питання Асоціації.

Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан**, зокрема, підкреслив, що чинна редакція Бюджетного кодексу України передбачає дублювання доходів та видатків на одній і тій же території одночасно до бюджетів міст обласного значення та районів.

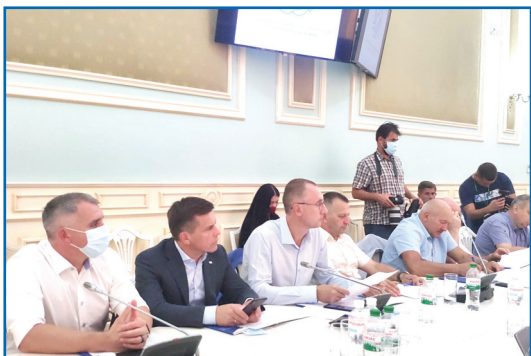
«Асоціація міст України спільно з народними депутатами розробила та зареєструвала законопроект «Про внесення змін до Бюджетного кодексу України щодо приведення у відповідність положень бюджетного законодавства у зв'язку із завершенням адміністративно-територіальної реформи» № 3614 (17.09.2020 року законопроект №3614 схвалено Парламентом у другому читанні та в цілому, – рег.). Законопроект встановлює рівні умови формування дохідної бази бюджетів місцевого самоврядування для «нових» сільських, селищних, міських територіальних громад в обсягах, що були у міст обласного значення та об'єднаних територіальних громад. Доходи та видатки районних бюджетів суттєво обмежуються. Законопроектом практично закладається основа дворівневого місцевого самоврядування: громада – область», - сказав О.Слобожан.

Щодо проєкту Закону України №3679, яким передбачається звільнити АТ «Укрзалізниця» від сплати земельного податку за землі залізничного транспорту, Виконавчий директор АМУ зауважив, що потенційні втрати місцевих бюджетів від таких норм складуть понад 4,2 млрд гривень. Також цим законопроектом передбачено скасування індексації нормативної грошової оцінки земель сільськогосподарського призначення, яка є базою для оподаткування платою за землю. Індексація доходів місцевих бюджетів (плати за землю) є інструментом компенсації зростання витрат територіальних громад на придбання товарів і послуг, підвищення заробітної плати бюджетникам у зв'язку з інфляцією. Через не проведення індексації нормативної грошової оцінки земель місцеві бюджети щорічно втрачатимуть більше 2,0 млрд гривень.

Правління Асоціації міст України наголосило на ризиках, які містить законопроект «Про внесення змін до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» щодо розпорядження землями комунальної власності» (№3801). Він, зокрема, зупинить процес ухвалення рішень місцевими радами з питань розпорядження землями. Так, законопроект пропонує запровадити голосування «кваліфікованою» більшістю у 2/3 голосів від загального складу ради для ухвалення рішень місцевої ради з питань розпорядження земельними ділянками ко-

мунальної форми власності. Насамперед, це торкнеться прав громадян, які, відповідно до Конституції України та Земельного кодексу України мають право на набуття у власність та на отримання у тимчасове чи постійне користування земельних ділянок. Голова АМУ наголосив, що через запровадження на законодавчому рівні «імперативного» мандата депутата місцевої ради відбудеться зупинення діяльності місцевої ради.

«Питання розпорядження землями стане питанням політичного торгу та шантажу між фракціями в раді. Це буде наслідком залежності депутата місцевої ради від позиції керівного органу партії з усіх питань, а не тільки з питань розпорядження землями», – сказав В.Кличко.

Правління Асоціації міст України закликала Президента та Голову Верховної Ради України не допустити ухвалення законопроекту як такого, що не відповідає конституційним обов'язкам держави із забезпечення реалізації прав громадян і знецінює авторитет місцевого самоврядування, як конституційної та демократичної основи правової держави.

Обговорюючи питання тиску правоохоронних органів на місцеве самоврядування, члени Правління зауважили, що у 2020 році суттєво зросла кількість порушених кримінальних справ проти представників місцевого самоврядування, обґрунтованість яких викликає величезні питання. За результатами обговорення було прийнято рішення звернутися з відкритим листом до Президента України В. Зеленського як до гаранта Конституції України щодо припинення безпідставного тиску та з метою забезпечення ефективної співпраці між органами державної влади та органами місцевого самоврядування (Відкритий лист Правління АМУ до Президента України див. на стор.6).

Після обговорення порядку денного члени Правління АМУ схвалили рішення про прийом нових членів до Асоціації міст України. Так, сьогодні до АМУ входить 909 членів, з яких 505 об'єднані територіальні громади.

Усі Рішення Правління АМУ та Звернення опубліковані на сайті Асоціації міст України auc.org.ua.

ВІДКРИТИЙ ЛИСТ
Правління Асоціації міст України
до Президента України

Високоповажний Володимире Олександровичу!

Всеукраїнська асоціація органів місцевого самоврядування «Асоціація міст України» добровільне, неполітичне об'єднання місцевих рад, головною метою якого є захист та представлення інтересів громад.

Ми, уповноважені представники 909 органів місцевого самоврядування – членів Асоціації, належимо до різних політичних сил, представляємо різні за розміром та рівнем соціально-економічного розвитку муніципалітети.

Для Асоціації головними пріоритетами є безпека людей, надання якісних соціально-адміністративних послуг громадянам, забезпечення проведення відкритих прозорих місцевих виборів та реалізації права громадян обирати та бути обраними.

Сьогодні органи місцевого самоврядування опинилися перед низкою проблем: чисельні перевірки, обшуки правоохоронних органів фактично паралізують діяльність із забезпечення нормальної життєдіяльності громад та надання послуг жителям, вибіркове погодження місцевих запозичень ставить під загрозу фінансування виплат заробітної плати працівникам бюджетної сфери, завершення ремонту шкіл, дитячих садків, оснащення лікарень; блокування рахунків комунальних підприємств, що надають послуги теплопостачання, призведе до зриву опалювального сезону.

Ми переконані, що лише встановленням діалогу центральної та муніципальної влади, їх постійною співпрацею та координацією вдасться досягти європейського рівня якості надання послуг населенню, гарантувати права громад та громадян під час передвиборчої кампанії на місцевих виборах 2020 року, своєчасно розпочати по всій країні опалювальний сезон.

З метою забезпечення ефективної співпраці між органами державної влади та органами місцевого самоврядування, збереження основних принципів належного врядування і конституційних прав громадян звертаємося до Вас, як до Гаранта Конституції України, з ініціативою провести зустріч з Правлінням Асоціації міст України.

ФОРУМ РІВНИХ ПРАВ І МОЖЛИВОСТЕЙ

3 вересня 2020 року у Києві відбувся Форум рівних прав і можливостей. У заході взяли участь Голова АМУ, Київський міський голова **Віталій Кличко**, Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан**, мери європейських міст, зокрема, **Анна Кеніг Йельмюр**, мерка Стокгольма, **Берн Алек фон Граффенріг**, мер міста Берн, **Яцек Яськовяк**, мер міста Познань, а також представники громадських і урядових організацій.

Впровадження принципу рівних прав та можливостей є однією з важливих умов європейської інтеграції України, виконання міжнародних зобов'язань, зокрема Цілей Сталого Розвитку до 2030 року. Органи місцевого самоврядування прагнуть максимально ефективно використовувати доступні їм інструменти для досягнення рівності серед громадян. Для багатьох міст спільною платформою дій стала Європейська Хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад.

У вступному слові **Віталій Кличко** наголосив, що столиця в листопаді минулого року ухвалила рішення приєднатися до Європейської Хартії рівності жінок та чоловіків.

” За 15 років існування цієї Хартії до неї приєдналися 1800 міст та 36 країн світу. Асоціація міст України звернулася із окремим закликом до громад про підписання Хартії, щоб пришвидшити цей процес, і за цей час 80 органів місцевого самоврядування взяли на себе зобов'язання дотримуватися правил рівності в своїй діяльності задля розвитку цього проекту в нашій країні. Це дуже гарний показник, і ми будемо однозначно поширювати участь у цьому вкрай важливому проекті, - сказав Голова АМУ Віталій Кличко.

Також він розповів про те, як столиця бореться із викликами, пов'язаними із пандемією коронавірусу. **Віталій Кличко** підкреслив, що саме міста стали оперативними центрами управління і взяли на себе головний тягар боротьби.

Генеральний секретар Конгресу місцевих та регіональних влад Ради Європи **Андреас Кіфер** наголосив, що досягнення гендерної рівності є ключовою складовою місії та цінностей Ради Європи.

” Якщо ми прагнемо до розвитку культури на засадах основоположних прав людини, культури, де жінок і чоловіків однаково поважають та цінують, ми повинні позбавитися сексизму та гендерних стереотипів на користь майбутніх поколінь та суспільства в цілому. Конгрес та його 324 члени – більше 40% з яких жінки, - заохочують місцеві та регіональні органи влади вживати відповідних заходів, аби жінки мали можливість обіймати державні посади нарівні з чоловіками, оскільки місцева політика залишається важливою сферою забезпечення рівної участі та часто є початком шляху жінок в політичне життя, - зауважив Андреас Кіфер.

Генеральний секретар Ради Європейських регіонів та муніципалітетів **Фредерік Вальєр** зазначив, що Хартія рівних прав і можливостей - це інструмент, який допомагає містам розробляти План дій для побудови більш рівного суспільства.

„Ми ще в 2006 році прийняли Хартію рівних прав і можливостей, і завдяки цьому гендерна рівність з'явилася серед пріоритетів порядку денного по всій Європі.

Це свідчить про бажання міст працювати заради досягнення гендерної рівності, - сказав Ф.Вальєр.

Асоціація міст України у 2018 році єдина в Україні отримала статус партнера, національного координатора Ради європейських муніципалітетів і регіонів (CEMR) з питань впровадження Хартії та взяла на себе зобов'язання щодо координації діяльності з підготовки міст-членів АМУ до підписання Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад.

АМУ НАГОЛОШУЄ: КРАЇНА СТАЄ СИЛЬНІШОЮ, КОЛИ СТАЮТЬ СИЛЬНІШИМИ ГРОМАДИ - О.СЛОБОЖАН НА КОНФЕРЕНЦІЇ ЮНІСЕФ

15–17 вересня 2020 року відбулася онлайн конференція «Соціальні послуги для сімей з дітьми у громадах». Організатор заходу - Представництво Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) за підтримки Посольства Німеччини та Німецького банку розвитку, у партнерстві з Міністерством соціальної політики України та Офісом Ради Європи в Україні.

Учасники: **Марина Лазебна**, Міністр соціальної політики України, **Сергій Шаршов**, Генеральний директор Директорату з питань місцевого самоврядування, територіальної організації влади та адміністративно-територіального устрою, **Лотта Сильвандер**, Голова Представництва Дитячого фонду ООН (ЮНІСЕФ) в Україні, **Ян Маловскі**, представник Ради Європи, **Катерина Петрина**, Старший спеціаліст

з питань соціального захисту Світового Банку, міжнародні експерти, представники місцевого самоврядування та громадських організацій.

Від Асоціації міст України у заході взяв участь Виконавчий директор АМУ **Олександр Слобожан**.

„Асоціація міст України розробила проєкт законодавчих змін і сподівається, що Бюджетний кодекс України передбачатиме забезпечення додаткових надходжень до бюджетів територіальних громад, які приєдналися до міжнародної ініціативи «Громада, дружня до дітей та молоді», - сказав О.Слобожан

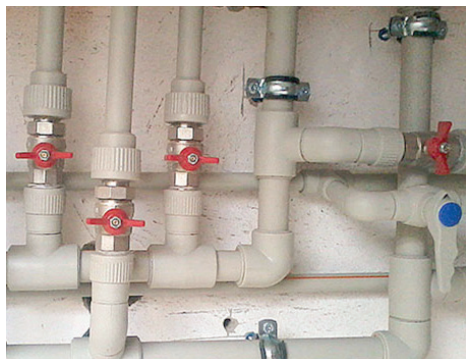
Також Виконавчий директор АМУ підкреслив, що є дві форми прийняття управлінських рішень: децентралізація і централізація. АМУ наголошує: країна стає сильнішою, коли стають сильнішими громади. А це можливе лише при децентралізації!

ХАРКІВ

ЦНАП у сфері нерухомості

У Харкові відкрився перший в Україні Будинок нерухомості, де громадяни зможуть отримати понад 100 послуг, зокрема - реєстрація земельних ділянок і прав на них, оформлення дозвільної документації на будівництво або реконструкцію будівель і квартир, технічна інвентаризація усіх об'єктів нерухомості, комплексна послуга з оформлення побудованих і реконструйованих об'єктів, оформлення документів для постачальників житлово-комунальних послуг. Відвідувачів зустрічають два великі фронт-офіси із зонами очікування, які зможуть приймати 25 осіб одночасно в режимі електронної черги, є ліфт для людей з інвалідністю. Загальна вартість робіт становить близько 400 млн грн. Міський голова Харкова **Геннадій Кернес** на відкритті ЦНАПу зазначив: «Раніше в цій будівлі було міське БТІ. Люди приходили сюди за довідками, документами, в архів. Але в сучасних умовах все можна робити одним натисканням кнопки. Тому ми вирішили зібрати в цій будівлі усі послуги, пов'язані з оформленням нерухомості».

ЩИРЕЦЬКА ГРОМАДА
ЛЬВІВСЬКА ОБЛАСТЬПроект з управління
стічними водами

Протягом 2018-2021 рр. громада реалізує проєкт «Стале управління стічними водами в Щирці», започаткований в рамках співпраці «Муніципальні партнерства з Україною» і пропозицій Сервісної служби «Міста в Єдиному Світі» TOB Engagement Global. Проєкт фінансує Федеральне міністерство економічного співробітництва та розвитку Німеччини, магістрат міста-партнера громади Гуденсберг та Щирецька селищна рада. У 2019 році був завершений перший етап проєкту - «Облаштування санітарних вузлів у адміністративній будівлі Щирецької селищної ради з підключенням до водопроводу та до каналізації». При цьому були враховані потреби громадян з обмеженими можливостями, а також модернізований сходовий марш, оскільки старі сходи не відповідали вимогам техніки безпеки та загрожували здоров'ю громадян. В той же час, другий етап – будівництво каналізаційного колектору - відтермінований у зв'язку з пандемією COVID-19. Завершення ж проєкту передбачається у листопаді 2021 року.

ДНІПРО

Медичне страхування педагогів

Дніпро став першим містом, де педагогічних працівників комунальних закладів загальної середньої освіти забезпечили медичною страховкою, яку надає страхова компанія «Княжа», що виграла тендер. Наразі медичну страховку мають понад 6,2 тис. освітян. Протягом року на кожного педагогічного працівника з міського бюджету виділятиметься 1200 грн страховки для отримання медичної допомоги у випадку тимчасової втрати працездатності. Завдяки страхуванню педагоги можуть безкоштовно отримати ліки та консультацію лікаря, допомогу під час амбулаторного і стаціонарного лікування, вона покриває лікування гострого або загострення хронічного захворювання. Після того, як працівнику поставили діагноз, він зможе отримати безкоштовні ліки у найближчій аптеці. У випадку, якщо пацієнт придбав ліки власним коштом, він може надати мінімальний пакет документів, і протягом 10 днів витрачена сума буде повернута на зарплатну картку. Педагог має право звернутися до будь-якого медичного закладу по всій Україні.

МЕДВЕДІВСЬКА ГРОМАДА
ЧЕРКАСЬКА ОБЛАСТЬ«Громадська майстерня»
як спосіб популяризації міста

Громада створила простір, де можна отримати необхідні для жителів послуги. У «Громадській майстерні» можна безкоштовно користуватися станками для обробки дерева та металу, 3D-принтером та швейною машинкою. Голова територіальної громади **Олексій Лавріненко** зауважує, що створили таку майстерню для того, щоб популяризувати село та задовільнити потреби населення у послугах, яких не вистачає в селі. На створення простору витратили 303 тис. грн, що складає співфінансування спонсорів та громади. Планується, що у майстерні буде п'ять зон, тому наразі її дооблаштовують: встановлюють стелажі, робочі поверхні, перевіряють справність приладів. Простір створюється в рамках проєкту «Посилене партнерство для сталого розвитку», що реалізується Програмою розвитку ООН в Україні за фінансової підтримки уряду Швеції.

ЗАПОРІЖЖЯ

Система безконтактної оплати проїзду в громадському транспорті

У Запоріжжі продовжується впровадження безконтактної оплати проїзду в комунальному громадському транспорті. Відповідна система вже запрацювала у 39 великих автобусах, трамваях, тролейбусах КП «Запоріжелектротранс». Міський голова **Володимир Буряк** наголошує, що оплатити проїзд у всіх автобусах, трамваях та тролейбусах можна буде безконтактно, за допомогою смартфона. При цьому, як і раніше, проїзд можна сплачувати і готівкою.

КОСТЯНТИНІВСЬКА ГРОМАДА ХЕРСОНЬСЬКА ОБЛАСТЬ

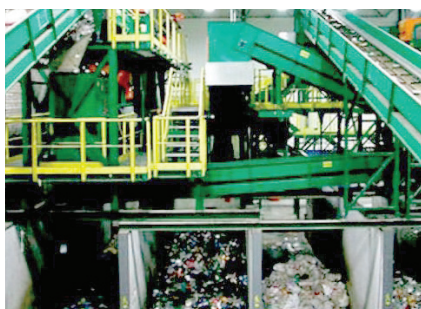
Громада сприяє забезпеченню доступності освітніх послуг

Громада дбає про якість освітнього процесу: школярів возитимуть до опорного закладу та його філій з комфортом. Два нові комфортабельні шкільні автобуси тепер обслуговуватимуть 90 школярів з навколишніх сіл. Вони були закуплені за кошти державної субвенції на умовах співфінансування з місцевого бюджету громади. Шкільний транспорт також буде використовуватися для підвезення учнів на позашкільні заходи, спортивні змагання, для участі в олімпіадах, здачі ЗНО тощо. Автобуси мають автономну систему обігріву, кондиціонування місця водія, оснащені GPS-трекером, системою внутрішнього оповіщення та зв'язку з водієм.

КРИВИЙ РІГ, ДНІПРОПЕТРОВСЬКА ОБЛАСТЬ

Будівництво заводу з переробки ТПВ

Криворізька міська рада погодила проєкт угоди з Європейським банком реконструкції та розвитку. Угода стосується виділення кредитних коштів на будівництво комплексу з перероблення, знешкодження та складування твердих побутових відходів у Металургійному районі міста. Наступний крок - розробка та затвердження техніко-економічного обґрунтування та підписання грантової угоди. Наразі місто проходить всі формальності, які мають бути завершені до кінця 2020 року. Вже у наступному році почнеться проєктування та будівництво заводу, який дозволить місту вийти на європейський рівень переробки сміття. На захоронення будуть відправлятися лише інертні матеріали, які неможливо переробити, а решта - мають перероблятися в продукти вторинної сировини для подальшого використання в інших галузях.

ТЕРНОПІЛЬ

Переоснащення міських котельень

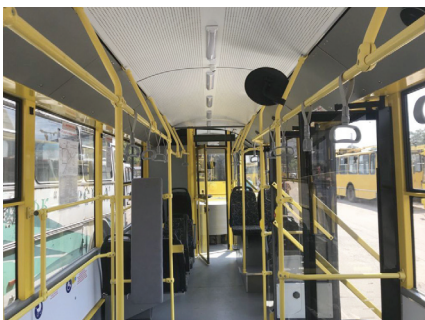

Місто проводить модернізацію обладнання котельень в рамках співпраці з Міжнародним банком реконструкції та розвитку (проект з реконструкції мереж тепlopостачання і подачі гарячої води). За рахунок встановлених сучасних вискоефективних котлів та пальників європейського виробництва вдасться зменшити споживання газу на 20%, а електроенергії - на понад 40%. Це позитивно вплине на тариф,

адже завдяки економії та за умови, що ціни на енергоносії не зростуть, тариф можна буде коригувати у меншу сторону. Після переоснащення робота котельні стала повністю автоматизована і буде виконуватися без обслуговуючого персоналу, а подача гарячої води до багатоповерхівок здійснюватиметься цілодобово. «Вартість технічного переоснащення та реконструкції однієї котельні складає близько 1 млн доларів, а в рамках проекту передбачено до кінця року провести повну модернізацію котлів та насосного обладнання на п'яти котельнях в місті, а ще на чотирьох котельнях – замінити пальники на сучасні європейського виробництва, які допоможуть автоматизувати процес горіння», - підкреслює міський голова Тернополя **Сергій Надал**.

ПОЛТАВА

Оновлення міського транспорту

Полтава в рамках інвестиційного проекту за кредитні кошти ЄБРР оновлює парк громадського транспорту. Місто вже отримало 10 тролейбусів, а найближчим часом парк поповниться ще 30 одиницями рухомого складу виробництва «Богдан Моторс». Вартість одного складає 185 тис. євро. Загалом Полтава має отримати 8 млн євро на їх закупівлю. У нових тролейбусах буде доступний вай-фай. Також у

деяких машинах уже встановлено придбані за кошти міського бюджету екрани, що повідомлятимуть про зупинки. В кожному тролейбусі передбачено камери відеоспостереження, щоб водій міг бачити, що відбувається у салоні. Тролейбуси мають 500 метрів запасу автономного ходу. За словами в.о. мера, секретаря міської ради **Олександра Шамоти**, місто готове до того, що приватні перевізники, у зв'язку зі збільшенням кількості муніципального транспорту, будуть відмовлятися від маршрутів. Новий транспорт закупили саме для того, щоб позбутися монополії маршрутників.

КИЇВ

Столиця відмовляється від знезараження
води хлором

Одним із пріоритетів для міської влади є постачання якісної питної води для киян. Вже 40% води очищають та знезаражують за європейським зразком. Про це міський голова **Віталій Кличко** заявив під час перевірки роботи Дніпровської водопровідної станції, де збудовано новий цех знезараження води діоксидом хлору. «Щодня кияни споживають близько 700 млн літрів води. Сьогодні вже 40% води, що подається у домівки киян, очищають та знезаражують так, як це роблять в європейських країнах. Адже використання рідкого хлору – це великі екологічні та господарські ризики. Та й обладнання хлорного господарства відпрацювало вже понад півстоліття і технічно застаріло», - підкреслив мер столиці. Рішення про модернізацію Дніпровської водопровідної станції було схвалене три роки тому, загальна вартість робіт склала 78

млн грн. Кошти – це інвестиція компанії «Київводоканал», тож запуск цього проєкту не призведе до додаткових платежів для киян. Зокрема, 14 артезіанських насосних станцій, що постачають ще понад 10% води для жителів Києва, також переведені з хлору на знезараження гіпохлоритом натрію – сучасним і безпечним у використанні реагентом, який виробляється безпосередньо на місці із застосуванням солі. Після впровадження технології знезараження води діоксидом хлору хлорне господарство виведуть із експлуатації та законсервують. А до 2022 року планується модернізація Деснянської водопровідної станції.

БАРАНІВСЬКА ГРОМАДА
ЖИТОМИРСЬКА ОБЛАСТЬНавчальна програма з бізнес-освіти
для школярів

Молодь Баранівської громади вчиться, як пройти шлях від власної бізнес-ідеї до сталого бізнесу. В програму курсу «Підприємцем бути легко 3.0», яку громада впроваджує для учнів 8-11 класів, входять тренінги та воркшопи щодо того, як організовувати власну успішну справу, знаходити рішення у нестандартних ситуаціях, оцінювати можливості та ризики бізнесу, орієнтуватися на клієнта.

Це вже третій курс «Підприємцем бути легко» проєкту «Молодіжний кластер органічного бізнесу Баранівської ОТГ», що реалізується Баранівською міською радою в рамках гранту Європейського Союзу. За весь час його пройшли 46 школярів.

О.СЛОБОЖАН: «ПІСЛЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ ПОТРІБНО БУДЕ ЗАФІКСУВАТИ, ЯК ЗМІНИЛАСЯ СИТУАЦІЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ ГЕНДЕРНОЇ ПОЛІТИКИ НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ»

2 жовтня в Українському кризовому медіа-центрі відбулася презентація результатів опитування з гендерної політики представників міських, селищних та сільських рад-членів Асоціації міст України. Опитування проводилося АМУ у квітні-травні 2020 року в рамках проєкту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС) спільно з проєктом «Посилення демократії та довіри на місцевому рівні в Україні», який виконується АМУ та Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи, та у співпраці з проєктом «Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС) Федерації канадських муніципалітетів.

Виконавчий директор АМУ Олександр Слобожан:

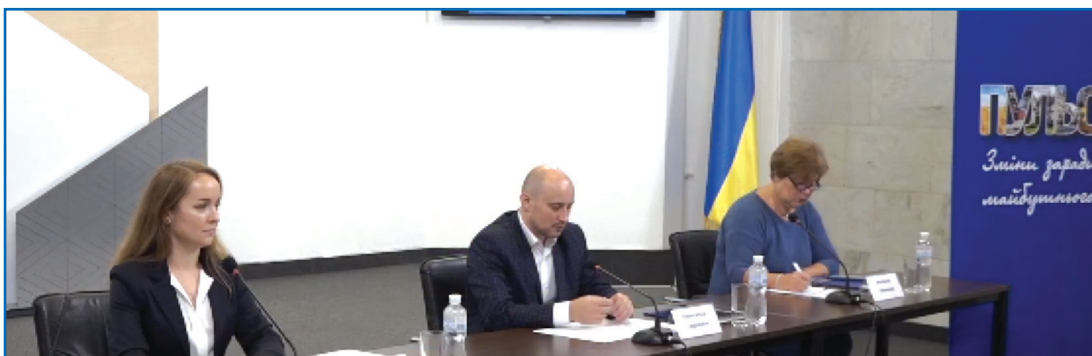
В опитуванні АМУ щодо реалізації гендерної політики взяли участь 839 громад – міст, селищ і сіл. Чому ми провели таке дослідження саме зараз? Щоб після місцевих виборів подивитися, наскільки якісно змінилася ситуація. Наразі важливо зафіксувати стан в місцевому самоврядуванні за виборними посадами, а потім – зробити висновки, чи поліпшується в Україні якість гендерної політики на місцевому рівні.

Урядова уповноважена з питань гендерної політики

Катерина Левченко:

Асоціація міст України виступає надійним партнером у реалізації державної гендерної політики, забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків. АМУ – ініціативна організація, яка проводить чималу роботу з дослідження та реалізації гендерної політики, співпраця з якою дозволяє Уряду не тільки доносити на місцевий рівень ті принципи, ідеї, завдання, що постають у сфері державної гендерної політики, а й розуміти ситуацію на місцях, краще аналізувати, яким чином формувати таку політику.

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА НА МІСЦЕВОМУ РІВНІ

Результати опитування, проведеного Асоціацією міст України у квітні-травні 2020 року в рамках проекту USAID «Розробка курсу на зміцнення місцевого самоврядування в Україні» (ПУЛЬС) спільно з проектом «Посилення демократії та довіри на місцевому рівні в Україні», який виконується АМУ та Конгресом місцевих і регіональних влад Ради Європи, та у співпраці з проектом «Партнерство для розвитку міст» (ПРОМІС) Федерації канадських муніципалітетів

**В опитуванні взяли участь
представники
839 громад-членів АМУ**

Серед опитаних громад 505 є об'єднаними територіальними громадами

Не збиралися дані у громадах, розташованих на тимчасово окупованих територіях Луганської та Донецької областей і в АР Крим

СПІВВІДНОШЕННЯ КІЛЬКОСТІ ЖІНОК ТА ЧОЛОВІКІВ

на посаді міського, селищного, сільського голови

на посаді секретаря міської, селищної, сільської ради

на посадах заступників міського, селищного, сільського голови

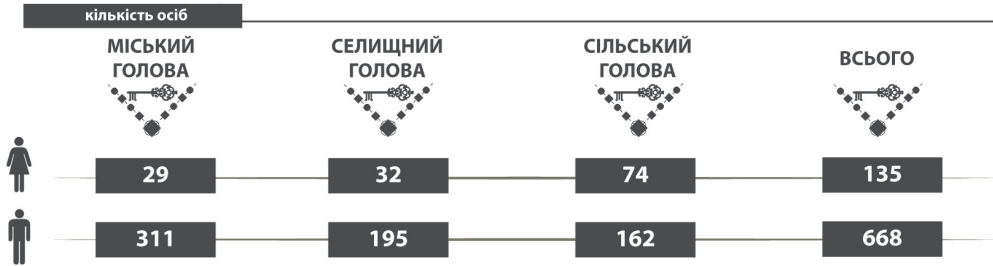

серед депутатів міських, селищних, сільських рад

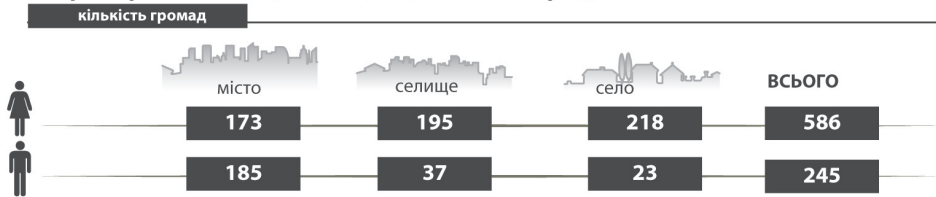
РОЗПОДІЛ ЗА СТАТТЮ

міських, селищних, сільських голів

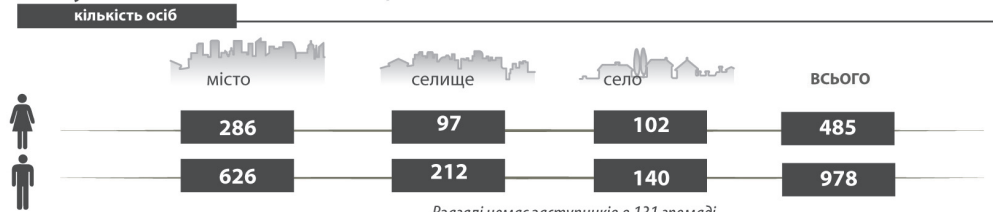
У 36 громадах на момент опитування не було голови громади

секретарів міської, селищної, сільської ради

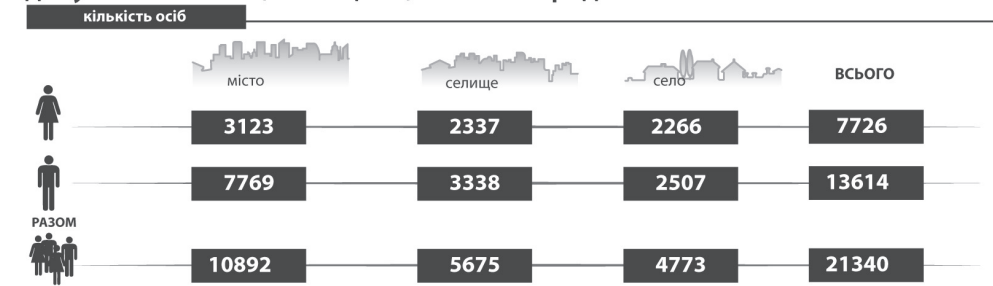
У 8 громадах на момент опитування не було секретаря ради

заступників міського, селищного, сільського голови

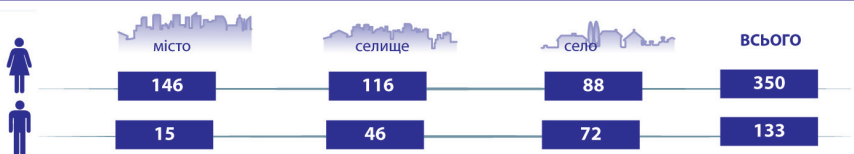
Взагалі немає заступників в 131 громаді

депутатів міських, селищних, сільських рад

ЗАГАЛЬНІ ГЕНДЕРНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ГРОМАД

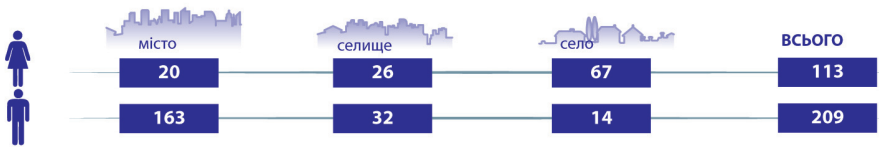
Кількість громад, в яких депутатів місцевих рад однієї статі від 30 до 50 %

Кількість громад, в яких рівне представництво жінок і чоловіків серед депутатів місцевих рад

Кількість громад, де голова та секретар ради однієї статі

Кількість громад, де голова та секретар ради та більше 50% депутатів місцевої ради однієї статі

ГЕНДЕРНА ПОЛІТИКА ГРОМАД

Наявність посадової особи, яка опікується питаннями рівних прав та можливостей жінок та чоловіків

Наявність в місцевих радах депутатських об'єднань або груп, які опікуються питаннями рівних прав та можливостей жінок і чоловіків

Групи створені у 2015-2019 рр.

Наявність жіночої ради

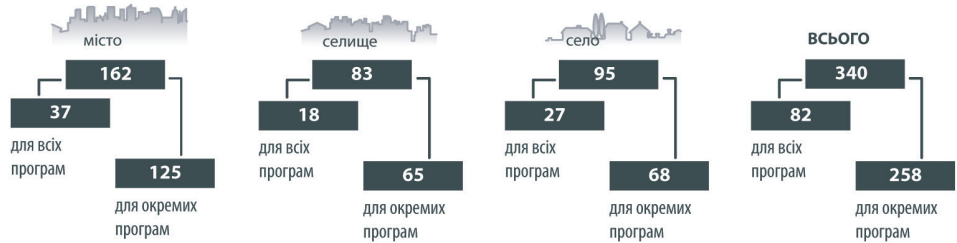

Наявність гендерного паспорту (профілю) громади

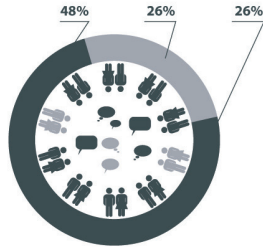
54 в процесі розробки

Кількість громад, де застосовується гендерно орієнтоване бюджетування

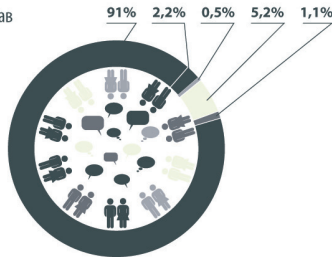
Чи впроваджують місцеві ради гендерну політику

- Так, ми впроваджуємо гендерну політику в своїй діяльності
- Елементи гендерної політики включено в стратегічний план дій на місцевому/регіональному рівні
- Не впроваджують

Як представники/представниці громад розуміють сутність гендерної політики на місцевому рівні

- Рівність можливостей жінок та чоловіків щодо реалізації своїх прав
- Захист прав жінок
- Захист прав меншин (національних, сексуальних, тощо)
- Просування європейських цінностей
- Інше

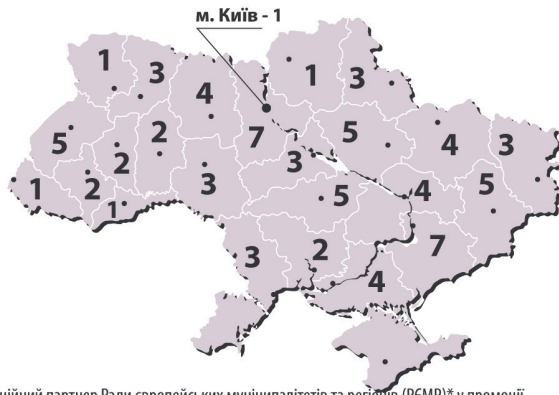
ГРОМАДИ-ПІДПИСАНТИ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ХАРТІЇ РІВНОСТІ ЖІНОК І ЧОЛОВІКІВ У ЖИТТІ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Всього: 81

з яких підписали Хартію у:

- 2017 році – 1
- 2018 році – 61
- 2019 році – 16
- 2020 році – 3

- м. Київ – 1
- Вінницька область – 3
- Волинська – 1
- Дніпропетровська – 4
- Донецька – 5
- Житомирська – 4
- Закарпатська – 1
- Запорізька – 7
- Івано-Франківська – 2
- Київська – 7
- Кіровоградська – 5
- Луганська – 3
- Львівська – 5
- Миколаївська – 2
- Одеська – 3
- Полтавська – 5
- Рівненська – 3
- Сумська – 3
- Тернопільська – 2
- Харківська – 4
- Херсонська – 4
- Хмельницька – 2
- Черкаська – 3
- Чернівецька – 1
- Чернігівська – 1

Асоціація міст України як офіційний партнер Ради європейських муніципалітетів та регіонів (РЕМР)* у промоції Європейської Хартії рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад в Україні:

- у 2014 році вперше провела офіційну презентацію Хартії за участю Голови Комітету з гендерної рівності РЕМР;
- включила діяльність, пов'язану з промоцією Хартії, у Стратегію АМУ із забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на 2017-2018 рр.;
- у 2018 році звернулася до громад-членів із закликом долучитися до Хартії, відстежує кількість підписантів Хартії і передає РЕМР відповідні рішення рад;
- підтримує пілотні проекти з розробки плану реалізації Хартії в громадах.

*АМУ є членом РЕМР з 2002 року.

РОЗ'ЯСНЮЄ:

АНАЛІТИЧНИЙ ЦЕНТР
АСОЦІАЦІЇ МІСТ УКРАЇНИЗАПИТАННЯ ТА ВІДПОВІДІ ЩОДО ОРГАНІЗАЦІЇ
ТА ПРОВЕДЕННЯ МІСЦЕВИХ ВИБОРІВ – 2020

ВСТУП

У цій добірці зібрані питання, відповіді на які найбільше цікавили громадян, що вирішили присвятити себе місцевому самоврядуванню.

16 липня 2020 року Верховна Рада України суттєво змінила виборче законодавство, за яким 25 жовтня 2020 року відбудуться місцеві вибори (Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення виборчого законодавства» № 805-IX). Запроваджуються такі новели:

✓ партійна система у територіальних громадах із кількістю виборців 10 тисяч і більше (було 90 тис і більше), яка охопить територію, де проживає 80% населення України;

✓ «імперативний» представницький мандат для депутатів місцевих рад (депутат місцевої ради може бути відкликаний за рішенням партії, якщо: його діяльність не відповідає програмі партії чи її осередку або він не увійшов до фракції місцевої організації партії чи був виключений з неї);

✓ грошова застава для участі у виборах депутатів місцевих рад у населених пунктах з кількістю виборців 10 тисяч і більше та мерів, у порівнянні з чинною нормою застави, зменшена у 9 разів;

✓ нова система визначення переможців серед кандидатів до місцевої ради у середині партійного списку.

Найголовніше, що зусиллями АМУ вдалося запровадити та зберегти позитивні для місцевого самоврядування норми Виборчого кодексу, зокрема:

✓ збережено право на самовисування на посаду сільського, селищного, міського голову незалежно від кількості виборців;

✓ матеріально-технічне забезпечення організації та проведення виборів має фінансуватися за рахунок державного бюджету, а не місцевих бюджетів.

Зміна виборчого законодавства за три місяці до проведення виборів залишила обмаль часу для підготовки місцевих виборів. До Асоціації міст України та Центральної виборчої комісії впродовж червня – липня 2020 року надходило чимало звернень з проханням надати роз'яснення окремих положень Виборчого кодексу України та пропозицій із потенційними змінами до його положень.

Асоціація міст України збрала найбільш поширені питання, які хвилювали як потенційних кандидатів, так і осіб, чиї повноваження пов'язані з організацією та проведенням місцевих виборів, та підготувала на них відповіді. Вони ґрунтуються як на власних висновках аналітиків Асоціації міст України, так і на роз'ясненнях членів Центральної виборчої комісії.

Також АМУ провела за участі члена ЦВК вебінар щодо новел виборчого законодавства (відео доступне на сайті АМУ <https://www.auc.org.ua> в топ-новинах) та розробила інфографіку (опублікована у Віснику АМУ №172 та доступна на сайті АМУ в розділі «Бібліотека»).

Олександр Слобожан,
Виконавчий директор Асоціації міст України,
кандидат наук з державного управління

1. Хто може висувати кандидатів на посади міського, селищного, сільського голови та депутатів обласних, районних, міських, селищних, сільських рад?

Загальний порядок висування кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови врегульовано статтею 216 Виборчого кодексу:

- на посаду сільського, селищного, міського голови особа може реалізувати своє право через місцеві організації партій або **шляхом самовисування**.

- право висування кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, районних у місті рад, а також міських, сільських, селищних рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше) реалізується виборцями через місцеві організації партій, а право висування кандидатів у депутати сільської, селищної, міської ради (територіальної громади з кількістю виборців до 10 тисяч), через місцеві організації партій або шляхом самовисування.

ВАЖЛИВО! На посаду сільського, селищного, міського голови особа може висунути свою кандидатуру (самовисування) не залежно від кількості виборців територіальної громади.

2. Які існують додаткові обмеження до кандидатів у депутати та на посаду сільського, селищного, міського голову?

Відповідно до статті 193 Виборчого кодексу, депутатом, сільським, селищним, міським головою може бути обраний громадянин України, який має право голосу відповідно до статті 70 Конституції України. Не може бути обраний депутатом, сільським, селищним, міським головою громадянин України, який має судимість за вчинення тяжкого або особливо тяжкого злочину, кримінального правопорушення проти виборчих прав громадян чи корупційного кримінального правопорушення, якщо ця судимість не погашена або не знята в установленому законом порядку.

Статтею 222 передбачено, що кандидати у депутати, включені до єдиного та територіальних виборчих списків організації партії, можуть бути зареєстровані за умови надання довідки про наявність чи відсутність судимості, виданої уповноваженим органом після початку виборчого процесу.

УВАГА! Законопроектом №3995, який Верховна Рада України прийняла 15 вересня 2020 року, скасовується обов'язок про надання довідки про наявність чи відсутність судимості.

3. Яка виборча система застосовується на місцевих виборах?

Виборчим кодексом передбачено застосування різних видів виборчих систем на виборах депутатів місцевих рад в залежності від кількості виборців:

- ✓ для виборів депутатів обласної, районної, районної в місті ради – застосовується система пропорційного представництва за відкритими виборчими списками місцевих організацій партій;

- ✓ для виборів депутатів сільської, селищної, міської ради – залежно від кількості виборців у відповідних територіальних громадах:

- у територіальних громадах з кількістю виборців 10 тисяч і більше застосовується система пропорційного представництва за відкритими виборчими списками місцевих організацій партій;

- у територіальних громадах з кількістю виборців до 10 тисяч – мажоритарна система відносної більшості.

Вибори сільського, селищного, міського (міста з кількістю виборців до 75 тисяч

осіб) голови проводяться за мажоритарною виборчою системою відносної більшості в єдиному одномандатному сільському, селищному, міському виборчому окрузі, що збігається відповідно з територією села, селища, міста згідно з адміністративно-територіальним устроєм або територією сільської, селищної, міської територіальної громади.

Виборча система, за якою проводяться вибори депутатів міської, сільської, селищної ради та міського голови, визначається виходячи із кількості виборців, які мають право голосу на відповідних місцевих виборах, станом на перший день місяця, що передує місяцю, в якому розпочинається виборчий процес з відповідних місцевих виборів (1 серпня).

4. Щодо одночасного висування кандидатів у депутати, кандидатів на посаду сільського, селищного, міського голови:

- ✓ особа може бути висунута кандидатом у депутати в багатомандатному виборчому окрузі не більше ніж у два рівні місцевих рад (наприклад, до ради громади та обласної ради);
- ✓ особа, висунута кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови, не може одночасно бути висунута в будь-яких інших єдиних одномандатних виборчих округах з будь-яких місцевих виборів;
- ✓ особа, висунута кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови (міста з кількістю виборців до 75 тисяч), може одночасно бути висунута кандидатом у депутати в багатомандатному виборчому окрузі до відповідної сільської, селищної, міської ради та/або до відповідної обласної ради;
- ✓ особа, висунута кандидатом на посаду міського голови (міста з кількістю виборців 75 тисяч і більше), може одночасно бути висунута кандидатом у депутати в багатомандатному виборчому окрузі тільки до відповідної міської ради.

При цьому не допускається одночасне висування особи кандидатом у депутати місцевих рад, кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голови від місцевої організації партії та шляхом самовисування.

ДОДАТКОВО. Постанова Центральної виборчої комісії від 11 вересня 2020 року № 249 «Про Роз'яснення щодо застосування окремих положень Виборчого кодексу України стосовно висування кандидатів на місцевих виборах».

5. Порядок висування кандидатів у депутати Верховної Ради Автономної Республіки Крим, обласних, районних, районних у місті рад, а також кандидатів у депутати міських, сільських, селищних рад (територіальних громад з кількістю виборців 10 тисяч і більше) місцевими організаціями партій.

Висування кандидатів місцевими організаціями партій відбувається шляхом формування єдиного виборчого списку та територіальних виборчих списків. При цьому, кількість кандидатів у депутати, які включаються до єдиного виборчого списку місцевої організації партії, не повинна перевищувати кількісний склад депутатів відповідної ради.

6. Гендерна квота

Парламент залишив закріплений у чинній редакції Виборчого кодексу підхід до гендерного представництва під час формування єдиного та територіальних виборчих списків на рівні забезпечення у кожній п'ятірці (місцях з першого по п'яте, з шостого по десяте і так далі) кожного виборчого списку чоловіків і жінок (не менше двох кандидатів кожної статі). При цьому, у разі формування організацією партії

єдиного та територіальних виборчих списків з кількістю кандидатів у депутати, яка не є кратною п'яти, до останніх у списку кандидатів (від 1 до 4) застосовується вимога щодо почергового включення кандидатів різної статі до списку.

7. Щодо розміру грошової застави

Попри зменшення розміру грошової застави, вона, все ж таки, залишається достатньо великою для міст обласного значення. Наприклад, грошова застава на посаду міського голови для міста або для партії, яка висунула виборчий список у місцеву раду, у місті Києві – 445 тис грн або 15 тис євро, до змін було 4 млн грн або 133 тис євро.

✓ для виборів сільського, селищного, міського голови (міста з кількістю виборців до 75 тисяч осіб) – 1 мінімальна заробітна плата (5000,00 грн);

✓ для виборів на посаду міського голови (міста з кількістю виборців 75 тисяч і більше) – 4 мінімальні заробітні плати у місячному розмірі, встановленому на день початку виборчого процесу, на кожні 90 тисяч виборців відповідного територіального виборчого округу для кожного виду виборів окремо (20 000,00 грн X кількість виборців / 90 тис.);

✓ для виборів депутатів сільської, селищної, міської (територіальної громади з кількістю виборців до 10 тисяч осіб) – 20% мінімальної заробітної плати за кожного кандидата (1000,00 грн);

✓ для виборів депутатів обласної, районної, міської, районної у місті, селищної, сільської (територіальної громади з кількістю виборців 10 тисяч і більше) – 4 мінімальні заробітні плати у місячному розмірі, встановленому на день початку виборчого процесу, на кожні 90 тисяч виборців відповідного територіального виборчого округу для кожного виду виборів окремо (20 000,00 грн. X кількість виборців / 90 тис. за список);

✓ для виборів депутатів Верховної Ради Автономної Республіки Крим – 250 мінімальних заробітних плат за список (1 250 000,00 грн).

8. Хто має сплачувати грошову заставу?

Грошова застава вноситься суб'єктом висування кандидата:

✓ місцевою організацією партії, яка висунула кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, або місцевою організацією відповідної політичної партії вищого рівня;

✓ особою, яка висувається кандидатом на посаду сільського, селищного, міського голову шляхом самовисування;

✓ місцевою організацією політичної партії, яка висунула виборчий список кандидатів у депутати обласної, районної, районної в місті, а також міської, селищної, сільської ради (територіальної громади з кількістю виборців 10 тисяч і більше) або місцевою організацією відповідної політичної партії вищого рівня;

✓ місцевою організацією політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати сільської, селищної, міської ради (територіальної громади з кількістю виборців до 10 тисяч) у багатомандатному виборчому окрузі, або місцевою організацією відповідної політичної партії вищого рівня;

✓ особою, яка висувається кандидатом у депутати сільської, селищної, міської ради (територіальної громади з кількістю виборців до 10 тисяч) шляхом самовисування в багатомандатному виборчому окрузі.

ВАЖЛИВО! Грошова застава має вноситися одним платежем.

9. Повернення грошової застави

Грошова застава, внесена місцевою організацією політичної партії, яка висунула кандидатів у депутати, або місцевою організацією відповідної політичної партії вищого рівня, повертається у разі, якщо за підсумками виборів місцева організація політичної партії отримала право на участь у розподілі депутатських мандатів або особу визнано обраною депутатом, на рахунок, з якого вона вносилася, або на рахунок, зазначений у відповідній заяві.

Грошова застава, внесена місцевою організацією політичної партії, яка висунула кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови, або місцевою організацією відповідної політичної партії вищого рівня, повертається на рахунок, з якого вона вносилася, або на рахунок, зазначений у відповідній заяві, у разі, якщо за результатами місцевих виборів кандидата визнано обраним сільським, селищним, міським головою.

Грошова застава, внесена особою, яка була висунута кандидатом у депутати шляхом самовисування, на підставі заяви, поданої до відповідної територіальної виборчої комісії, повертається суб'єкту її внесення на рахунок, зазначений у відповідній заяві, у разі, якщо за підсумками виборів особу визнано обраною депутатом.

Грошова застава, внесена особою, яка була висунута на посаду сільського, селищного, міського голови шляхом самовисування, повертається, у разі, якщо за результатами місцевих виборів зазначену особу визнано обраною сільським, селищним, міським головою. Повернення грошової застави суб'єкту її внесення здійснює територіальна виборча комісія на рахунок, зазначений у заяві, поданій до відповідної територіальної виборчої комісії.

Повернення застави територіальною виборчою комісією здійснюється у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів.

В інших випадках грошова застава у восьмиденний строк з дня офіційного оприлюднення результатів виборів перераховується відповідно до сільського, селищного, районного в місті, міського, районного, обласного, республіканського Автономної Республіки Крим бюджету.

УВАГА! Порядок внесення, повернення та перерахування грошової застави на місцевих виборах затверджено постановою ЦВК від 21.08.2020 №193.

10. Щодо зміни статусу старост

Старости вже не будуть обиратися прямим виборами членів громади. Відповідно до змін, які були внесені Законом України №805 до Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні» та Законом України «Про службу в органах місцевого самоврядування», посада старости вже не буде виборною. Особу буде затверджувати відповідна рада за поданням голови, так само як це відбувається з затвердженням заступників та керуючого справами. Нюанс в тому, що рада спочатку повинна затвердити старостинські округи, в які і будуть затверджуватися старости. На законодавчому рівні не встановлено ані особливостей затвердження старост, ані вимог до кандидатів. Тому, ці питання може вирішити рада, затвердивши положення про старост.

На старост будуть поширюватися обмеження, передбачені статтею 12 Закону України «Про місцеве самоврядування в Україні», відтак вони не зможуть мати інший представницький мандат (бути депутатом).

11. Які є вимоги до посади старости?

Закон не встановлює спеціальних вимог до старост, окрім тих, які передбачені для посадових осіб органів місцевого самоврядування, зазначених в Законі України «Про службу в органах місцевого самоврядування».

12. Щодо матеріально-технічного забезпечення виборів

Норми статті 210 Виборчого кодексу доповнено положенням, що виборчі комісії в обов'язковому порядку у єдиному кошторисі видатків повинні передбачати витрати на найм (оренду) приміщень та оплату послуг. Також доповнена стаття 211 Виборчого кодексу положеннями про те, що вартість послуг, яка надається виборчим комісіям, оплачується за діючими на момент проведення виборів тарифами. Також закріплюється, що розмір оренди приміщень недержавної власності встановлюється договором оренди.

УВАГА! Середні норми видатків виборчих комісій затверджені Постановою ЦВК від 14.08.2020 р. № 178.

13. Щодо запровадження «імперативного» мандату для депутатів місцевих рад

Законодавчо закріплюється «імперативний» представницький мандат для депутатів місцевих рад. Депутат місцевої ради, обраний у раду від політичної партії, може бути відкликаний, зокрема, якщо його діяльність не відповідає програмі партії чи її осередку, або, якщо він не увійшов до фракції місцевої організації партії чи був виключений (фракцією) з неї. Це стосується як депутатів, які були обрані як за мажоритарною системою від політичної партії, так і за пропорційною за списками. Після відкликання такого депутата обраним вважається наступний кандидат зі списку партії або призначаються проміжні вибори. (зміни до ст.ст.5, 10, 37, 38, 39, 40, 41 ЗУ «Про статус депутатів місцевих рад»).

ВАЖЛИВО! Депутат не може бути відкликаний за народною ініціативою раніше ніж через рік з моменту набуття повноважень.

14. Чи подає кандидат у депутати декларацію про майновий стан?

Наразі законодавством не передбачено обов'язку кандидата у депутати подавати декларацію особи, уповноваженої на виконання функцій держави або місцевого самоврядування. Така декларація подається особою, обраною депутатом Верховної Ради Автономної Республіки Крим, депутатом місцевої ради, сільським, селищним, міським головою, впродовж п'ятнадцяти календарних днів з дня набуття повноважень відповідно депутата, сільського, селищного, міського голови.

15. Зміна виборчої адреси

Ще одним нововведенням виборчого законодавства є можливість змінювати виборчу адресу з місця прописки на фактичне місце проживання. Законом надано можливість взяти участь у голосуванні на місцевих виборах тим громадянам, хто проживає фактично не там, де зареєстрований. Таке право можна реалізувати до 9 вересня 2020 року включно.

У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення виборчого законодавства», яким внесено зміни, зокрема, до Закону України «Про Державний реєстр виборців», Комісія внесла зміни до деяких своїх постанов, а саме:

- від 18 травня 2020 року № 88 «Про Порядок розгляду звернення виборця щодо зміни виборчої адреси відповідно до частини третьої статті 8 Закону України «Про Державний реєстр виборців»;
- від 2 червня 2020 року № 96 «Про форми заяв та повідомлення про включення виборця до Державного реєстру виборців, заяв про внесення змін до персональних даних виборця у Державному реєстрі виборців»;
- від 11 червня 2020 року № 103 «Про Порядок визначення виборчої адреси виборця, який не має зареєстрованого місця проживання».

У вказаних актах Комісії, зокрема, виключено вимогу щодо документального підтвердження фактичного місця проживання виборця. У відповідній заяві необхідно лише вказати адресу житла, за якою виборець фактично проживає та яку просить визначити його новою виборчою адресою.

16. Фінансування виборчої кампанії

Відповідно до вимог статті 213 Виборчого кодексу України, фінансування своєї виборчої кампанії, в тому числі передвиборної агітації, може здійснюватися з власного виборчого фонду організації партії, яка висунула виборчий список, кандидата у депутати, кандидата на посаду сільського, селищного, міського голови.

УВАГА! Порядок відкриття і закриття рахунків виборчих фондів затверджено Постановою Правління Національного банку України від 15.07.2020 р. №102.

17. Чи є підставою для скасування місцевих виборів встановлений карантин у зв'язку з поширенням на території України COVID-19?

Рішенням, прийнятим на позачерговому засіданні Кабінету Міністрів 14 вересня 2020 року, встановлено додаткові вимоги щодо протиепідемічних заходів під час організації та проведення виборів на період дії карантину у зв'язку з поширенням на території України COVID-19.

Рішенням передбачено низку заходів, які покликані убезпечити як членів виборчих дільниць так і виборців. Також передбачено додаткові заходи захисту членів виборчих комісій, які будуть забезпечувати голосування виборців, що перебувають на самоізоляції.

Підготовка проєкту постанови Кабінету Міністрів України, яка регулює окремі питання, що стосуються організації та проведення виборів в умовах карантину, пов'язаного з пандемією коронавірусу, здійснювалася Центральною виборчою комісією. Постанова Уряду, якою затверджені додаткові заходи безпеки під час місцевих виборів, буде розміщена на сайті АМУ.

УВАГА! зарахування адміністративної одиниці до «червоної» зони епідемічної небезпеки не є підставою для скасування виборів на цій території. Перенесення місцевих виборів можливе лише у двох випадках: введення воєнного чи надзвичайного стану.

Підготовлено Аналітичним центром Асоціації міст України

**Увага! Консультацію експертів АМУ можна
отримати, надіславши запит у блоці
“Консультації” на сайті Асоціації auc.org.ua**

*** * Досвід європейських міст

Еспоо, Фінляндія

Місто отримало міжнародну нагороду за інноваційний підхід до використання даних

Обриси сміттєспалювального заводу в данському місті Роскілле повторюють силует головного собору країни: усипальниці датських королів.

Окрім спалення сміття, завод забезпечує теплом і електроенергією близько 65 тисяч домогосподарств.

Сміття проходить довгий шлях: згорає в печі, очищується в системі фільтрів, перетворюється в золу і шлак. Викиди на пил і вміст газів

перевіряють спеціальні датчики. В результаті з труби виходять водяна пара та вуглекислий газ.

Технологію архітектор відобразив і в оформленні будівлі. Увечері на продірявлені панелі фасаду проєктується різнокольорова підсвітка: червоним вказується, де піч, а зеленим – яке повітря виходить з труби. Кожні кілька хвилин «іскра маяка» спалахує, поступово охоплюючи світлом всю будівлю, а потім метафоричний вогонь «осідає вугіллям, що горить» біля основи заводу.

Завод, поряд з собором, став одним з головних атракційних об'єктів міста Роскілле. Будівля також часто виступає майданчиком для світлового шоу.

За матеріалами сайту <https://en.unesco.org/>

Левен, Бельгія

Європейська столиця інновацій - 2020

Бельгійське місто Левен отримало титул Європейської столиці інновацій (iCapital), який вже ушосте присуджує Єврокомісія. Цим призом щорічно нагороджуються європейські міста, у яких влада підтримує розвиток інновацій та активно використовує їх в муніципальному управлінні.

Так, у Левені з 2019 року діє план зменшення впливу міського середовища на клімат. До 2030 року місто

планує знизити викиди парникових газів до нульового рівня - на 20 років раніше, ніж

ЄС в цілому. До того ж, в рамках цього плану в Левені працює загальноєвропейський проект TOMORROW, покликаний допомагати невеликим стартапам, які розробляють «розумні» рішення кліматичної проблеми.

Також Левен робить ставку на сучасні технології у таких сферах, як благодійність, освіта та благоустрій міста. Влада на спеціальних онлайн платформах збирає відгуки та пропозиції жителів і підтримує перспективні починання.

Як володар титулу iCapital Левен отримав 1 мільйон євро на подальший розвиток.

П'ять міст-фіналістів отримали по 100 тисяч євро - Клуж-Напока (Румунія), Еспоо (Фінляндія), Хельсінгборг (Швеція), Валенсія (Іспанія) і Відень (Австрія).

Загалом цього року журі отримало 35 заявок від міст з 20 країн - на 30% більше, ніж в 2019 році.

Першою Європейською столицею інновацій у 2014 році стала Барселона. За правилами, на це звання може претендувати місто з населенням більше 100 тисяч людей з країн ЄС і ще 16 країн - асоційованих учасників європейської програми підтримки досліджень та інновацій Horizon 2020.

За матеріалами сайту <https://www.icapitalnetwork.com/>

Тілбург, Нідерланди

Тренери з енергозбереження допомагають малозабезпеченим сім'ям економити електрику

Влада міста Тілбург запровадила нову ініціативу - «Тренер з енергозбереження». Будь-яка сім'я може безкоштовно запросити такого тренера, щоб дізнатися, як економити електрику. Головним чином, програма спрямована на малозабезпечених жителів.

За підрахунками міської влади, якщо поліпшити ефективність використання електроенергії в житлових будинках, кожна сім'я може заоща-

дити до 130 євро за рік, а загальноміське споживання електрики знизиться на 2%.

Щоб отримати консультацію тренера з енергозбереження, жителю Тілбурга потрібно залишити заявку на сайті проекту. Тренер оцінить використання електрики в конкретній квартирі або приватному будинку і дасть рекомендації в залежності від потреб мешканців і від того, які в будинку є електроприлади. Також тренер безкоштовно надасть енергозберігаючі прилади, наприклад, світлодіодні лампи і відбивачі для радіатора, щоб тепло не виходило через стіни.

Ця ініціатива має на меті допомогти місту досягти нульового викиду парникових газів до 2045 року (тобто знизити шкідливі викиди настільки, щоб всі вони поглиналися природним шляхом). Нідерланди планують досягти цього показника на 5 років раніше, ніж Євросоюз в цілому.

Тренерами будуть працювати вихідці з малозабезпечених сімей, які пройшли спеціальне навчання, і при цьому добре знають потреби своїх майбутніх клієнтів.

Перший рік ініціатива «Тренер з енергозбереження» реалізовуватиметься як пілотний проєкт. У разі досягнення успішних результатів програма буде розширена і включатиме не лише одноразові консультації з тренером, а й серію занять.

За матеріалами сайту <http://tilburg.com/>

Ясси, Румунія

«Міські дерева» покращують якість повітря

У румунському місті Ясси встановлено 10 модулів так званих «міських дерев» -розумних пристроїв, які мають покращувати якість повітря.

«Міські дерева» City Tree - це високотехнологічні фільтри, в яких використовується мох і штучні волокна для охолодження і зволоження повітря, а також фільтрації частинок пилу. Ці фільтри вбудовані в квадратні модулі розміром приблизно 3 на 3 метри. Біля підніжжя модуля встановлена лава.

Одна установка City Tree за годину фільтрує стільки повітря, скільки потрібно 7 тисячам людей. Вона скорочує вміст частинок пилу в ньому на 80% і виробляє кисень. До того ж «міське дерево» поглинає міський шум, а влітку охолоджує повітря навколо приблизно на 2,5 градуса.

Схожі фільтри City Tree вже діють у кількох європейських містах - наприклад, в Берліні. Але для нової системи була створена спеціальна програма, яка дозволяє стежити за роботою модулів в реальному часі. Також вона допомагає вибрати місце, де установка City Tree принесе найбільше користі.

За матеріалами сайту <https://urbannext.net/citytree/>

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ДАБІ ПО-ТИХОМУ

ПРО ПРИЙДЕШНІЙ КОЛАПС У СФЕРІ МІСТОБУДУВАННЯ ТА БУКСУВАННЯ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ.

Діна Серебрянська, кандидат економічних наук, експерт з питань місцевого економічного розвитку

Сфера містобудування є надзвичайно широкою та зачіпає інтереси майже кожного з нас. Це будівництво житла, шкіл, садочків, лікарень, доріг, заводів; благоустрій і комфортність умов проживання; безпечність таких об'єктів; захист від самочинного будівництва та інше. І дуже важливо, щоб тут панував порядок. Що вийшло насправді? Насправді ця сфера залишається без будь-якого державного контролю вже шість місяців, і незрозуміло, як же уряд її надалі реформуватиме. Кінця цьому поки що не видно. А тим часом у даній

галузі хаос, невизначеність, розбалансування ситуації, а громадяни не захищені від недобросовісних забудовників.

А все тому, що на початку року уряд ліквідував Державну архітектурно-будівельну інспекцію (ДАБІ) і розпочав чергову реформу державного архітектурно-будівельного контролю (ДАБК) згідно з постановами уряду №218 і 219. Мета була як завжди благородна — боротьба з корупцією. Але така ліквідація ДАБІ та супутні процеси викликали багато запитань без чітких відповідей і спричинили хвилю негативних відгуків серед експертного середовища, бізнесу, органів влади тощо.

З самого початку процес прийняття урядом постанов №218 і 219 знівелював принцип правової визначеності, порушив Конституцію України. По-перше, підзаконними актами запроваджено зміни, які блокували виконання законів з питань ДАБК, зокрема, і передані повноваження органів місцевого самоврядування (ОМС) у рамках децентралізації. По-друге, нормами Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» встановлено, що ЦОВВ, діяльність яких припиняється, продовжують виконувати повноваження та функції до завершення здійснення заходів із утворенням нового ЦОВВ. Але галузь фактично залишилася без державного регулювання.

До того ж перед прийняттям рішення про реорганізацію ДАБІ не було проведено жодної комунікації з профільними організаціями, установами, ОМС. Все відбулося швидко та утаємничено від громадськості.

Що передбачають затверджені урядом зміни?

1. Ліквідацію ДАБІ та створення трьох нових органів:
 - Державної сервісної служби містобудування України, що виконуватиме реєстраційні функції у будівництві;
 - Державної інспекції містобудування України, яка здійснюватиме нагляд і контроль у будівництві;
 - Державного агентства з питань технічного регулювання у містобудуванні, що, визначатиме параметри, будівельні норми (ДБН), єврокоди.
2. Призупинення на невизначений термін здійснення ОМС та органами державної влади архітектурно-будівельного контролю.
3. Відсутність прямо заявленої державними органами позиції щодо ролі ОМС у сфері ДАБК.

Які наслідки таких змін?

Очікуваний ефект від реформи зведено до критичного мінімуму. Нові органи отримують старі повноваження та функції. Тому всі проблеми, які існували при функціону-

ванні ДАБІ, найімовірніше, залишаться невирішеними.

Очевидним є повний параліч діяльності всіх органів влади, які здійснюють ДАБК (ОМС, територіальних підрозділів ДАБІ). Через блокування архітектурно-будівельного контролю вже на сьогодні в муніципалітетах виник цілковитий хаос у питаннях будівництва. Недобросовісні забудовники отримали зелене світло при спорудженні об'єктів із порушенням правил, стандартів, нормативів; неможливо перевірити раніше видані приписи про усунення порушень — органи ДАБК паралізовані. Одним із перших наслідків цього став інцидент у місті Одесі, де обвалилася частина житлового будинку (пам'ятки архітектури) через незаконні роботи забудовника з демонтажу будівлі, розташованої поруч. Крім того, наприклад, у Львові станом на сьогодні інспекція ДАБК встановила понад 200 об'єктів, на яких порушено містобудівне законодавство (виконання будівельних робіт без дозвільних документів, без виділення на це земельної ділянки, відхилення від проєктної документації), у Тернополі — близько 40. Важко уявити кількість таких порушень у масштабах усієї країни.

З моменту реформування ДАБК через неузгодженість положень урядових постанов №218, 219 і 466 із нормами Закону України «Про регулювання містобудівної діяльності» органи ДАБК були позбавлені можливості надавати послуги з реєстрації дозволів на будівництво. Цим самим порушувалися права громадян на отримання гарантованих державою послуг, а розвиток містобудівної сфери по всій території України та будівництво різних об'єктів були пригальмовані.

Усе це негативно позначається на іміджі держави. Тому, швидше за все, за звітний період позиція України в рейтингу DoingBusiness може знизитися.

Неминучим є і згорання процесу децентралізації повноважень у сфері ДАБК. Передача ОМС повноважень у сфері ДАБК була найвагомішим здобутком децентралізації та яскравим прикладом застосування принципу субсидіарності. Такі повноваження реально розширювали їхні можливості з управління місцевими справами. На сьогодні відповідні повноваження отримав 101 ОМС. Незважаючи на неоднозначність формування місцевих органів ДАБК і, як наслідок, різний обсяг досвіду їх посадових осіб, за цей час у засобах масової інформації не було висвітлено жодного серйозного скандалу за їх участю. Виконання адміністративних функцій у сфері містобудівної діяльності не зупинилось і навіть не ускладнилось, а знесення першого в країні незаконно збудованого багатоквартирного житлового будинку забезпечено саме новоствореним місцевим органом ДАБК.

Адже одна справа, коли один орган на всю область здійснює такий контроль, і зовсім інша, коли ОМС, будучи наближеними до об'єктів, можуть оперативно та в інтересах жителів громади приймати відповідні рішення. І хоча на перший погляд 101 муніципалітет — це не так багато в контексті всієї країни, але це ті, на території яких спостерігається найбільша активність у процесах забудови. І відібрати такі повноваження ОМС — означає поставити під ризик захист інтересів значної частини громадян.

Ну і картину зі ставленням до децентралізації доповнюють законодавчі ініціативи з питань ДАБК. Перш за все законопроект №3336 від 14 лютого 2020 року. Він пропонує запровадити приватних реєстраторів і надати самозайнятим особам і експертним організаціям повноваження з реєстрації, видачі, відмови у видачі чи анулювання (скасування) дозвільних документів у сфері містобудівної діяльності та проведення ДАБК. Приватним реєстраторам пропонується надати більше повноважень, ніж ОМС, зокрема повноваження ДАБК щодо найскладніших об'єктів будівництва (клас СС3) та об'єктів поза межами населених пунктів.

Тобто законопроектом №3336 інтереси окремих фізичних осіб і приватних організацій, які несуть досить умовну відповідальність за вчинені дії у сфері ДАБК, поставлено вище інтересів ОМС. А саме органи місцевого самоврядування є відповідальними перед жителями сіл, селищ, міст за створення комфортного та безпечного середовища

для їх проживання та сприятливих умов для розвитку територій. ОМС також приймають на себе негатив від незаконних і скандальних забудов та як ніхто зацікавлені у додержанні всіма суб'єктами містобудування вимог законодавства.

При цьому у ОМС передбачено забрати такі повноваження:

- анулювання (скасування) документів, що засвідчують прийняття в експлуатацію закінчених будівництвом об'єктів;

- здійснення ДАБК щодо об'єктів, які споруджені із залученням коштів державного бюджету, коштів державних підприємств, установ та організацій, а також кредитів, наданих під державні гарантії, а також об'єктів інженерно-транспортної інфраструктури та об'єктів, що підлягають оцінці впливу на довкілля згідно із Законом України «Про оцінку впливу на довкілля».

Також законопроектом пропонується одночасно закріпити за Державною інспекцією містобудування функції як контролю за забудовниками, так і нагляду за ОМС і приватними суб'єктами реєстрації та ДАБК. Така концентрація повноважень у одного суб'єкта, поза сумнівом, призведе до негативних наслідків: зловживань, корупції, некомпетентності та важких наслідків для життя, здоров'я громадян та їх власності.

Ще один законопроект №3875 від 16 липня 2020 року на перший погляд робить чергові кроки з децентралізації повноважень. ОМС надаються повноваження ДАБК щодо найскладнішої групи об'єктів (клас СС3): багатоквартирних житлових будинків, ТРЦ, бізнес-центрів тощо. Проте, уважно придивившись, можна зрозуміти, що це не так. Дивним чином поза увагою авторів залишилися всі об'єкти будівництва (всі класи складності), що розміщуються поза населеними пунктами. А саме поширення компетенції ОМС на такі території є одним із завдань децентралізації.

Іншою малопомітною, але суттєвою новацією стало право замовника будівництва обирати орган ДАБК для свого об'єкта. Тобто такий замовник зможе вибирати між ОМС і Державною інспекцією містобудування. Неважко спрогнозувати результати такого вибору. Особливо якщо Державна інспекція містобудування матиме повноваження як щодо контролю за будівництвом, так і щодо нагляду за ОМС. Тобто знову проглядається бажання централізувати цю діяльність.

Отже, процес масштабної реорганізації ДАБІ виявився непрозорим і поспішним. Залишення сфери містобудування без контролю із неузгодженим законодавчим регулюванням матиме негативні наслідки для безпеки громадян, діяльності бізнесу, інвестиційного розвитку муніципалітетів і країни в цілому. Існуючі законодавчі ініціативи не вселяють надії на краще, а лише свідчать про те, що на державному рівні переважає ідея централізації сфери ДАБК. Законодавчі ініціативи ще більше заплутують систему управління та викривляють і нівелюють нагальну і потрібну ідею «підвищити ефективність регулювання сфери містобудування».

Виходом із цієї ситуації є проведення відкритого обговорення тих змін, які необхідно внести до законів і нормативно-правових актів, із залученням широкого кола всіх дотичних сторін. Прислухатися до голосу ОМС, які досить ефективно виконували свої повноваження.

Паралельно уряду варто прийняти відповідну постанову, якою передбачити відновлення порядку здійснення архітектурно-будівельного контролю, а не очікувати якоїсь невизначеної дати, коли держава вважатиме за потрібне відновити такий контроль. Якщо і далі по-тихому реорганізовувати ДАБІ або ж зволікати із завершенням розпочатої ще навесні реорганізації, то вже зараз помітний суспільний негатив перетвориться на величезну хвилю критики та невдоволення.

«Дзеркало тижня» 15.09.2020 року.

<https://zn.ua/>